

AFERA Z UVOZOM TELIC

Zdaj naj bi nihče ne bil kriv, trpi pa spet kmet

Prva ideja o uvozu plemen-
ske živine, o čemer bo govora
v tem članku, je bila izrečena
že lani septembra na Muljavi,
kjer je bila velka živinorejska
razstava. Takrat je bilo namreč
ugotovljeno, da živina v hlevih
kmetov kooperantov KZ Stič-
na ni dovolj kakovostna in da
bi bilo potrebno čredo izboljš-
šati. Že od prve zamisli naprej
so stvari zelo hitro potekale,
saj so bile že po dobrih dveh
mesecih plemenske telice iz
Bavarske pripelane v karant-
enski hlev na posestvo Prašič-
čereje Stična. Kmetje so seve-
da še pred tem v dobri veri, da
bodo dobili prvovrstne telice,
podpisali naročilnico in vpla-
čali po 1920 mark preračunano
v dinarje (po lanskoletnem de-
viznem tečaju) za glavo. Žal so

Kmetje so telice namreč naro-
čili in plačali zato, da bi jih
kakovostne, zdrave in po do-
govorjeni ceni čimprej dobili
v svojo oskrbo. Ker temu ni
tako, sta mi kmeta Jože Glavič
iz Škoflje in Anton Čebular
iz Doba pri Šentvidu pri Stični
(oba sta kupca telic) vso zgod-
bo malo bolj natančno poveda-
la. Še prej sta se oglasila pri
direktorju zadruga Stična
Slavku Nemanju, organizira-
nih je bilo nekaj sestankov, to-
da iz vsega skupaj so onadva in
drugi kupci vedno bolj resno
ugotavljali, da želijo mnogi na
račun kmetov dobro zaslužiti.
Kako tudi ne bi sklepali tako,
če so izvedeli: da je bilo pre-
verjanje na tuberkulozo mogo-
da se karantena lahko podaljš-
uje na njihove stroške; da je

zatakne in stvari pridev v ne-
predvidljive situacije. Vsi so
tudi pritrdili, da je bilo zares
narejeno nekaj narobe, toda
napako je seveda napravil nek-
do drug, ne on. Prav tako sko-
raj vsi menijo, da kmetje ne bi
smeli nositi tega bremena, ker
zato niso nič krivi. Toda ker bo
pravega krivca težko določiti,
bo račun za vse stroške dobil
v roke kmet. Ob tem pa bodo
verjetno izrečene še besede, da
so se vsi trudili, pomagati pa
niso mogli. In čez nekaj časa se
bo stvar pozabila za vse, razen
za kmete, ki bodo ob vsakem
pogledu na kupljeno žival (če
bo prispela v njihov hlev) po-
mislili, da so bili tudi pri tem
poslu opeharjeni.

M. M. JEVIKAR

Jože Glavič, Škoflje: »Tokrat smo bili kmetje zavedeni, saj nam marsikatera stvar ni bila po-
jasnjena. Če bi kupci vedeli, kaj jih čaka, bi se
drugače odločili. Jaz gotovo ne bi naročil dveh
telic, saj jih pravzaprav ne potrebujem, saj
imam v hlevu dovolj živine. Mogoče bi vplačal
eno, ali pa še tiste ne. Če je samo pol od tega, kar
kmetje sumimo, da je narobe, res, je že veliko

Anton Čebular, Dob: »Na ceno 186.000 din, koli-
kor je bilo rečeno, da bodo stale plemenske
telce vključno s karanteno do 21. decembra,
smo kmetje še pristali. Kar je več, kupci ne
bomo plačali, ampak naj plača tisti, ki je za to
odgovoren.«

potem stvari potekale popol-
noma drugače, kot je večina
pričakovala.

Za uvožene telice je bila do-
ločena karantena od 21. no-
vembra do 21. decembra 1990,
potem ko so bile že mesec dni
v karanteni v ZR Nemčiji. Telice
je bilo potrebno preiskati na
tuberkulozo ter jim pregledati
kri, ali mogoče ne bolujejo še
za kakšno drugo boleznijo. Iz-

če opravljeno prezgodaj, saj so
telice visoko breje; da so rezul-
tati testov vprašljivi, kajti
v Nemčiji že več desetletij ni-
majo goveje tuberkuloze; da
telice telijo v neprimernem
hlevu in da sta dva teleta že
poginila; da zmanjkuje sena,
zato živina hira; da je ena telica
zaradi pljučnice ter neprimer-
nega krmnega obroka že pogi-
nila; da jim nihče ni povedal,

Telice v karantenskem hlevu posestva Prašiččereja Stična.

vidi tuberkulinizacije pri nas
so pri eni telici pokazali sum
na tuberkulozo, štiri pa so re-
agirale nespecifično. Zaradi te-
ga je veterinarska inspekcija
določila, da se karantenski rok
za vseh 53 telic podaljša do
konca januarja. Ugotovljeno je
bilo tudi, da imajo nekatere telice
v sebi protitelesa za spolno
bolezen imenovano IBR-IPV,
kar potegne za seboj celjenje
teh telic in njihovih potomcev
na vsakih šest mesecev, sicer
se lahko začne bolezen širiti.

Vsa stvar na prvi pogled
sploh ni videti zapletena. Pa je!

bilo v karantenskem hlevu že
več ljudi, čeprav je to dovolje-
no samo od veterinarske in-
spekcije posebej določenim;
da bodo morali živali proti bo-
lezni IBR-IPV stalno cepiti, ce-
pivo pa je potrebno uvoziti in
je zelo drago, in še bi lahko
naštevili.

Ko se je potem pri odgo-
vornih pozanimala, kako so
stvari potekale in kakšna je
trenutna situacija, mi je vsak
dejal, da je delal po zakonih in
predpisih, da je skušal poma-
gati kmetu in da se pri tako
velikem poslu lahko tudi kaj

Divjad dela škodo

V zadnjih nekaj letih
opazimo v naših gozdo-
vih, da se je divjad never-
jetno namnožila. Zlasti
divji prašiči kmetom uni-
čujejo najvitalnejše kme-
tijske pridelke. Zato
kmetje njuje v bližini goz-
dov opuščajo in obdeluje-
jo le še tiste v bližini vasi.
Menijo, da so z izplačilom
odškodnin stalni problemi
in da sedanje gospodarje-
nje z divjadjo ni dobro, saj
gre v njihovo škodo.

Vprašanje se je znašlo
tudi na občinski skupšči-
ni, kjer je delegat KS Met-
naj, Alojz Podobnik, pred-
lagal naslednje ukrepe: re-
vidirati plane odstrelav
po lovskih družinah, pri-
čemer naj sodelujejo tudi
KS in kmetička stranka; po
realizaciji odstrela naj
lovske družine mesečno
poročajo ustreznemu ob-
činskemu upravnemu or-
ganu; pri oceni škode, ki jo
naredi divjad, naj bo ob-
vezno prisoten kmetijski
inšpektor.

Iz odgovorov občinske-
ga inšpektorata – kmetij-
ske inspekcije in Komiteja
za družbeno planiranje in
gospodarstvo je zlasti mo-
goče razbrati, da za var-
stvo divjadi zakon ne za-
dolžuje samo lovcev, tem-
več tudi vse druge uprav-
ljalce prostora. Med pod-
pisniki družbenih ugo-
rov za vsa lovskogojitve-
na območja v Sloveniji so
tudi KS. Zakon omogoča,
da občinska skupščina
lahko tudi začne postopek
za spremembo potrjeva-
nja lovskogospodarskega
načrta na zahtevo KS, na
območju katere je lovišče,
če ugotovi, da divjad pov-
zroča znatno škodo.
(BP)

JAVNA PORABA

Žal manj denarja, kot ga pričakujejo

Če prelistamo gradivo, ki ga je
za sejo občinske skupščine janu-
arja pripravil Komite za planira-
nje in gospodarstvo, moramo
brez okrevanja ugotoviti, da bo
denarja, zbranega za tako imeno-
vano javno porabo manj, kot bi
ga potrebovali. Ugotovitev v teh
časih pač ni presenetljiva! Sicer
pa pogledimo številke:

Lani je bilo v občini za splošno
porabo zbranih 37.089 tisoč di-
narjev, letos je zahtevanih sred-
stev za ta del javne porabe 38.199
dinarjev, denarja pa bo kvečje-
mu 37.235 dinarjev. Za družbene
dejavnosti kot drugi predalček
(pa najboljše!) je bilo lani
zbranih 119.990 dinarjev, letos
zahtevanih sredstev (po odločitvi
o zategovanju pasu za dobrih
8 odstotkov) 108.514 dinarjev,
pričakovane denarja pa samo
107.567 dinarjev. Za gospodarsko
infrastrukturo je bilo lani zbra-
nih 42.109 dinarjev, po dogovoru,
da temu segmetnu javne porabe
letos namenimo slabih 9 odstot-
kov več, so zahtevana sredstva
81.703 dinarje, zbrali pa bomo
kvečjemu 62.058 dinarjev. K te-
mu smemo prišteti še kredite za
komunalne in cestne infrastruk-
ture v možni višini 10.000 dinar-
jev in to je vse.

Kot ugotavljajo na komiteju za
družbeno planiranje, bo pri se-
stavi proračuna na strani dohod-
kov (stroški) treba upoštevati de-
janske možnosti in opredeliti pri-
oriteto potreb, zlasti pri komu-
nalno cestni infrastrukturi.

Usmeritve republike so, da bi se
enostavna reprodukcija morala
pokrivati s cenami, investicije pa
z zadolževanjem. Pomembnejši
virji občine naj bi bile še komu-
nalne takse in nadomestilo za
uporabo stavbnega zemljišča ter
koncesije.

Takoj opazimo, da številke na-
kazujejo največji razkorak ravno
na področju gospodarske infra-
strukture.

Kako pa se sploh zbirajo sred-

stva občine za javno porabo? Po
novi zakonodaji, ki velja od za-
četka letošnjega leta, pripade ob-
čini 50 odstotkov zbranih dohod-
nin (drugo polovico dobi republi-
ka), 30 odstotkov dohodkov od
davka na promet nepremičnin
ter ravno taki odstotki od davkov
od dobička pravnih oseb, davka
na izplačane osebne dohodke ter
posebnega davka od prometa
proizvodov po splošni stopnji.

Občini v celoti pripadejo davek
od premoženja, davek na dediš-
čino in darila, davek na dobitke
od iger na srečo, upravne, komu-
nalne in denarne takse ter nado-
mestilo za uporabo stavbnega
zemljišča. Drugi prihodki občine
pa so še posebni občinski davek
od storitev, prihodki upravnih
organov in prispevek za zdrav-
stvo v sprejeti višini. K temu pa
še dobiček javnih podjetij, ki jih
je ustanovila občina, prihodki od
občinske premoženja in kredi-
ti (ki predstavljajo cca 5 odstotkov
proračuna občine). Tako zbranih
sredstev naj bi bilo letos v grosu-
peljski občini 216.860 dinarjev,
če pri tem upoštevamo, da bo
razlika med pridobljenimi
171.977 dinarji in že omenjenim
zneskom pokrita iz republiškega
proračuna s finančno izravnavo
med občinami.

Zakon o financiranju javne po-
rabe v svojem 12. členu določa,
da se sredstva proračuna občine
uporabljajo za namene, ki so do-
ločeni s posebnimi odloki občin-
ske skupščine. Pri tem bo za leto
1991 kot prehodno leto zadržana
v načelu dosedanja ureditev na-
log javne porabe, medtem ko naj
bi financiranje blagovnih rezerv,
intervencij v proizvodnji in pora-
bi hrane, nalog na področju naci-
onalnega programa L.O., osebnih
dohodkov občinskih štabov TO,
materialnih stroškov postaj milic
in programov na področju komu-
nalnega gospodarstva, sprejetih
na republiški ravni, prenesli na
republiko.

(bp)

OBRT

Več prijavljenih kot odjavljenih

Ob glasnem prisegnanju na
trg in zasebno iniciativo ni
čudno, če skokovito narašča
zanimanje za zasebne dejavnos-
ti, najsi bodo to klasične obrti
ali pa storitvene in druge de-
javnosti. Konec minulega leta
je bilo v registrih grosupeljske
občine zapisanih 495 obrato-
valnic s 512 obrtniki, kar je
9 odstotkov več kot leto po-

prej. Kako so raztresene širom
po občini, kaže pričujoča ta-
bela:

Od tega se jih dobrih 52 od-
stotkov ukvarja z obrtnimi storit-
vami in popravili, 6 odstot-
kov z osebnimi storitvami, 25
odstotkov z avtoprevoznis-
tvom, (samo) 2,4 odstotka
s prodajo na drobno, slabih 10
odstotkov z gostinstvom in

4 odstotka z drugimi gospodar-
skimi dejavnostmi. Lani je na
novo prijavilo opravljanje sa-
mostojne obrtne dejavnosti 90
občanov, 48 pa se jih je odjavi-
lo. »Predvsem v zadnjem času
opazimo, da vse več samostoj-
nih obrtnikov kot vzrok odjave
navaja pomanjkanje dela ozi-
roma neplačevanje računov,«
ugotavljajo na občinskem ko-

V drugo kategorijo sodijo
občani, ki opravljajo gospodar-
sko dejavnost kot postranski,
ne kot osnovni poklic. Teh je
246, kar je 6 odstotkov več kot
leta 1989. Velika večina (214) se
jih ukvarja z obrtjo, nekaj z go-
stinstvom, kar sicer do lani ni
bilo dovoljeno. V zadnjem ča-
su – opazajo na komiteju za
družbeno planiranje in gospo-

Krajevna skupnost	Obratov. samost. obrt. število	delež v %	postran. poklic
	1990		
Ambrus	8	1,6	1
Dob	8	1,6	2
Grosuplje	145	29,2	89
Ivančna Gorica	55	11,1	12
Ilova Gora	0		0
Kompolje	6	1,2	3
Krka	12	2,4	3
Metnaja	8	1,6	3
Muljava	7	1,4	22
Mlačevo	5	1,0	4
Podtabor	19	3,8	21
Ponikve	6	1,2	1
Račna	4	0,8	3
Spodnja Slivnica	3	0,6	3
Polica	10	2,0	10
Staro Apno	2	0,4	
Stična	20	4,0	7
Šentvid	34	6,8	14
Šmarje Sap	70	14,1	17
Temenica	7	1,4	2
Višnja Gora	29	5,8	12
Videm-Dobrepolje	20	4,0	8
Zagradec	7	1,4	3
Zalna	10	2,0	6
Skupaj:	495	100,0	246

Po veljavni obrtni zakonodaji je danes mogoče v obrti
opravljati vse, kar ni posebej prepovedano. Zato je priprav-
ljen predlog za izdajo natančnejšega obrtnega zakona. Če ga
povzamemo, naj bi v bodoče (če bo seveda zakon sprejet
v predlagani vsebini) ostali pravi obrtniki le tisti, ki se ukvar-
jajo s proizvodnjo; ki v tej proizvodnji sodeluje tudi z ročnim
delom; ki bodo zajeti v seznam obrtnih in obrtem podobnih
poklicev; ki bodo imeli ustrezno izobrazbo in ki bodo zaposlo-
vali manj kot 20 delavcev. Tisti z več kot 20 delavci naj bi
imeli obrtno podjetje-pravno osebo, izenačeno z ostalimi
pravnimi osebami. Vse ostale dejavnosti – od avtoprevoznis-
tva do prodaje na drobno in gostinstva – pa bodo urejali
področni zakoni.

miteju za družbeno planiranje. Manj ljudi se tako ukvarja z av-
toprevoznistvom, ki je bilo ne-
koč najbolj donosen posel,
manj jih izdeluje tekstilne de-
delke (ali jih popravljajo), vse
druge panoge pa vendarle po-
časno naraščajo. Zlasti zasebne
trgovine, ki so jih lani zabeleži-
li kar 31 več. Vse več je tudi
obrnitkov, ki zaposlujejo še
druge delavce – dobrih 9 od-
stotkov obratovalnic zaposluje
dva delavca, 21 odstotkov
obratovalnic pa vsaj enega de-
lavca.

darstvo grosupeljske občine
– se za dovoljenje za opravlja-
nje postranskega poklica pri-
javljajo predvsem kmetje in
upokojenci, čedalje manj pa
delavci, zaposleni v podjetjih
ali pri samostojnih obrtnikih.
Zakaj? Komite ugotavlja: »Po-
gaj za opravljanje postranske-
ga poklica je tudi soglasje de-
lodajalca, to soglasje pa je
v podjetjih vse težje dobiti!«
Kot postranski poklic v občini
Grosuplje tudi ne morete
opravljati prevoza oseb in to-
vora. (bp)